

Sosialismin suhde sukupuoli- kysymykseen.

UUDEMPIA VIRTAUKSIA RAK- KAUSELÄMÄN ALALLA*)

Eräs ranskalainen tutkija Jacques Mesmil väittää, että suuri yhteiskunnallinen kysymys oikeastaan jakaantuu kahtia: varsinaiseen taloudelliseen kysymykseen ja rakkaus- eli sukupuolikysymykseen. Tämä vastaa Schillerin käsitystä, että elämää ohjaa kaksi voimaa: nälkä ja rakkaus.

Useimmat ihmiskunnan suurimmat älyniekat, kuten esim. maailmanavaruuden suuri tutkija Laplace, tuo Brandes'in ylistämä Renan, yksi Ranskan suurimmista neroista, positivistisen filosofian perustaja Comte, ihmiskunnan tähän asti ehkä nerokkain nainen Sonja Kowalewski ja monet muut, ovat tosiaankin väittäneet, että elämä ei olisi juuri mitään ilman rakkautta.

Mutta mitä sitten rakkaus on?

Epäilemättä selvimmin voi sen määritellä toisen sukupuoliolennon pyrkimykseksi yhtymiseen toisen kanssa etupäässä sukupuolivietin tyydyttämiseksi. Tämä pyrkimys käypi läpi koko luomakunnan (vert. kuuluisan prof. Ch. Richet'in kirjaa L'Amour, myös ruotsiksi nim. Kärleken). Ellei tämä aviossakin olisi pohjana, voisivat tietysti yhtä hyvin kaksi miestä tai kaksi naista perustaa avioliiton. Tosin löytyy tästä poikkeuksia, "perversiteetteja": saman sukupuolen olennot pyrkivät yhtymiseen. Näitä on noin 3 a 4 % kaikista ihmisistä, mutta he ovat kuitenkin pienenä vähemmistönä. On tässä heti huomattava, että uusi suunta ei mitenkään

*) Tässä en esitä omaa käsitystäni semmoisenaan, vaan alnoastaan mietittäväksi "uuden suunnan mieltipitettä" tällä alalla.

tahdo näitä rangaistavaksi, elleivät *viettele* kokemattomia nuorukaisia tai nuoria neitosia sukupuolielämään itsensä kanssa. Sillä he eivät voi mitään sille, että luonto on suunnannut heidän sukupuolielämänsä vääriin eli toiseen suuntaan kuin tavallisten ihmisten. Ennen aikaan kohdeltiin hulluja ihmisiä saatanaan saastuttamina ja kidutettiin hirveällä tavalla, vaikka he itse useimmiten eivät olleet syynä onnettomaan tilaansa, aivan kuten yllä mainitut "homosexuellit", saman sukupuolen rakastelijat.

Koko muussa luonnossa on koiras se, joka kaikin tavoin koettaa liehakoida naarasta päästäkseen yhtymään hänen kanssaan. Useammat lintukoirakset ovat tässä toimesta niin kokonaan kiinni, etteivät huomaa lähintäkään vaaraa, jota ne muuten varsin hyvin tietävät välttää. Tästä on varsinkin Darwin antanut teoksissaan lukuisia esimerkkejä. Ja Morganin, Engelsingin ja muiden tutkimukset ovat samoin osoittaneet, että näin ihmistenkin keskuudessa on ollut n. s. matriarkaatin aikana, jolloin naiset olivat perheenpää. Mutta myöhemmin kun ravintoaineitten supistuessa miehet, väkevempi sukupuoli, anastivat itsellensä johtavan aseman perheessä, muuttui asia päinvastaiseksi ja nykyään yleisesti naiset todellisuudessa koettavat puvulla, koristuksilla ja kaikenmoisella kiekailulla kietoa miehet sukupuoliyhteyteen, s. o. nykyisellä kielellä avioelämään, sitä enemmän, mitä riippuvaisempia ovat taloudellisessa suhteessa. Uusi suunta koettaa sentähden taloudellisesti kohottaa naista, siten tehdäkseenä hänet vapaammaksi sukupuolielämänkin alalla, riippumattomaksi avioelämän välttämättömyydestä.

Sukupuolivietti on itsesäilyttämismietin ohella kaikkien elävien olentojen vahvin vietti*) — nimittäin normaalisissa olennoissa, sillä poikkeuksia löytyy ihmisten joukossa: niin on esim. noin 25 % kaikista naimisissakin olevista naisista n. s. "kylmiä olentoja", joilla ei ole halua sukupuoliyhteyteen joko synnynnäisyyden tai kas-

*) Sen takia rakkaus onkin päättekiänä romaaneissa, runoissa, kuvaamatallateissa loppumattomissa aati.

vatuksen perusteella — ja jotka sen takia voivat aikaansaada avioelämässä paljon ikävyyksiä. Mutta normaalisessa naisessa on muuten — uuden suunnan käsityksen mukaan — sukupuolivietti yhtä vahva kuin miehessäkin, sen on meille vakuuttanut moni avomielinen nainen, esim. Henriette Fürth (*Das Geschlechtsproblem und die moderne Moral*), abnormaalisissa naisissa se on paljoa vahvempikin, kuten meille vakuuttaa esim. prof. Forel, jolla on suunnattoman suuri kokemus lääkärinä juuri tällä alalla*). Ja uusi suunta vaatii sen takia, että tämä tosiseikka on otettava tarkasti huomioon, kun arvostelee naisen sukupuolielämän oireita. Tämän mukaan on sen takia n. s. sukupuolimoraalikin muodostettava, m. m. n. s. "hairahdukset" naismaailmassakin arvosteltavat, sillä moraaliksi, siveytlaki, ei ole mikään ikuinen totuus, vaan se vaihtelee aikojen vaihdellessa. Mitenkä erilainen hävynkin tunne voi olla eri kansoissa, saattaa päättää siitä, että turkkilaisnainen ennen näyttää paljastetut säärensä vieraille kuin kasvonsa, mutta kiinalaisnainen näyttää vaikka mitä, mutta ei paljastettuja jalkojaan. Kristillinen nainen ei taas välitä ovatko kasvot tai jalat paljaat, hänellä taas on toisia arkoja paikkoja.

Kristinuskon, joka pääasiallisesti kääntää huomion haudantakaiseen elämään, on jo alusta saakka yleensä ollut "elämänilon" ankara vastustaja ja "lihan kuolettamisen" puoltaja. Sukupuolilyhteyttä on katsottu jo itsessäänkin enemmän tai vähemmän syntiseksi: tästä johtuu tuo nyt jo vanhentunut aviovaimonkin kirkkoon ottaminen lapsenvuoteen perästä, katoolisten pappien aviottomuuspakko**) — joka vielä osittain kummittelee esim. kansakouluopettajattarien naimattomuusvaatimuksena, jota useammista syistä uusi suunta jyrkästi vastustaa. Tämä kristinuskon asketismi on saanut kannatusta joltakin suurmieheltäkin, esim. Tolstojlta, joka nuoruudessaan sukupuolisesti villisti hulluteltuaan ja siitettyään

*) Vert. etenkin Havelock Ellis, *Geschlechtsgefühl*, siv. 232 seur.

**) "Pyhä" kirkkoisä Augustinus, joka ell 16:sta ikävuodesta 28:aan asti villissä sukupuolilyhteydessä, vakuuttaa, että naimattomat tulevat kuoleman jälkeen loistamaan kiiltävinä, naiset (siksi myös hänen hurskas äitinsä Monica) vain himmeinä tähtinä talvaan kannella.

sitten useampia lapsia, vanhuuden päivinä rupesi saarnaamaan sukupuolivietin tappamista. Mutta hyvin harva hänen varsinaisista kannattajistaan on jaksanut seurata häntä tässä suhteessa. Ihmisen vahvinta viettiä tietysti ei voi tukahuttaa, mutta ohjata sitä voi ja estää sen tuottamia vaaroja. Eikä tukahuttamisyritykseen ole uuden suunnan mukaan minkäänlaista syytäkään, sillä ruumiillisella puolella eli "lihalla" on yhtä suuri oikeus kuin sielullisellakin, *mikäli niitä ylipäänsä voi toisistaan eroittaa*. Uusi suunta on täydelleen Montaignen, suuren ranskalaisen filosofin mieltä, joka jo 400 vuotta sitte kysyi: "Eivätkö ne ole raakoja ihmisiä, jotka voivat kutsua sitä toimitusta, joka on heille elämän antanut, ruokottomaksi?" Silti ei tuo uusi suunta väitä, että ihmisten rakkaus yksin olisi n. s. "lihallista" rakkautta ja ettei "korkeampaa," sielullista rakkautta olisi olemassaakaan. Kaikkea muuta! Mutta se väittää kyllä ettei avioliitto anna mitään takeita tästä sielullisesta rakkaudesta eikä todellisesta intohimostakaan, siitä intohimosta, joka pysyväisemmin kohottaa ihmisen jokapäiväisyyden yli ja joka on antanut useimmille ihmisille tarmoa ja rohkeutta ratkaiseviin tekoihin ja lennokkuutta yleviin lauluihin. Muistettakoon esim. vain sitä seikkaa, että Tallien, girontistien hävittäjä Ranskan suuren vallankumouksen aikana rakastajattarensa (myöhemmin vaimonsa) kannustamana lähetti Robespierren mestauslavalle (sillä tietysti ei ole sanottu, että tämä suhde *yksin* kukisti R:n tahi että toimi ei olisi johtanut taantumukseen). Ja mitä kaikkea ihanaa me olisimmekaan vailla, ellei olisi Goethen intohimoinen rakkaus rouva Charlotte von Stein'iin ja rouva Marianne de Willemeriin, hänen "Suleikaansa" — molemmat naimisisissa toisten miesten kanssa. Muistakaamme myös Richard Wagnerin rakkautta Madilta Wesendonkiin ja E. G. Geijer'in, Amalia v. Helwigiin — molemmat naineita miehiä!

Muutamat, kaikkein jyrkimmät, vaativat suorastaan, että nykyinen avioliitto on kerrassaan hävitettävä — näitten uudistajien joukkoon kuuluu paljon naisiakin —

koska se tuottaa enemmän haittoja, varsinkin naisille, kuin etuja. Useat tutkijat ovat sitä mieltä, että nykyinen avioliitto ja vaatimus naisen ehdottomasta neitseellisyydestä siihen mennessään ja uskollisuudesta siinä pysyessään on johtunut taloudellisista olosuhteista, kun omaisuuden kasvu pakotti tämän omaisuuden haltijat, *miehet* katsomaan, ettei se jakaantuisi muille kuin "laillisille" perillisille. Anatole France, nykyisen Ranskan suurin kirjailija, lausuu (Pingvinien saarella): "Koko nykyinen sukupuolimoraali on siitä periaatteesta johdettava, että kerran hankittu vaimo kuuluu miehelle, että se on hänen *omaisuuttansa*, yhtähyvin kuin hänen hevonsensa tai hänen aseensa" *) Jos tämä on oikeata, pitäisi tietysti kaikkien n. s. feministien, naisasiain esiteltäjiöitten porvarillisella puolella, nousta tätä nykyistä moraalia vastaan, joka on heille niin kovin alentavaa alkuperää.

Toiset uudistajat eivät mene yhtä pitkälle. He vaativat — ainakin väliaikaisesti — avioliittoja vissiksi ajaksi, vähintään neljäksi tahi viideksi vuodeksi, jonka jälkeen ne ovat joko vapaaehtoisesti uudistettavat tai purettavat. Näiden joukossa ovat esim. kuuluisa professori August Forel (*Sexuelle Ethik*, siv. 23), joka ei pidä niitä mitenkään epäsiiveellisinä, ja tunnettu *kristillinen* filosofi Charles Secrétan (kirjassaan "Le droit de la femme"). Tämä ehdotus perustuu tietysti siihen käsitykseen, ettei ensi huumaukseen, kokemattomuuteen ja toistensa tuntemattomuuteen perustuva avio voi antaa mitään takeita todellisesta, *pysyvästä* intohimosta tai sielullisesta rakkaudesta.***) Sitäpaitsi kuin useimmissa maissa huolimatta kaikista saarnoista ja pakkokeinoista avioerot vain ovat kasvamassa (etenkin Sveitsissä ja Amerikassa) päästäisiin täten tuhansista aviohäväistyksistä, jotka eivät lapsillekaan ole eduksi. Tästä syystä

*) Vert. eslm. Shelley'n *Queen Mab* ja Retzenstein, *Urgeschichte der Ehe*, siv. 13, 16, 29, vars. 36, 93.

** Havelock Ells *Geschlecht u. Gesellschaft* II, 201 väittää, että ikuisen rakkauden lupaus avioliitossa on sama kuin pojan lupaus, joka pitää nuorena rypäleistä, että hän tulee niitä rakastamaan koko elin-alkansa.

on moni nainenkin (viimeksi amerikatari Haryet Holt Dey) puolustanut tätä muotoa, joka Goethen kuuluisasta romaanista "Wahlverwandschaften" on tunnettu. *Tietysti on lapsista kaikissa tapauksissa huolta pidettävä.*

Aivan yleisesti vaatii uusi suunta, että avioeron saantia on helpoitettava. *) Tätä ei ole kiellettävä, jos molemmat asianosaiset jyrkästi sitä vaativat, vieläpä, jos toinen tai toinen pätevistä lähemmin määräytyistä syistä niin tahtoo, jollaisia syitä on etenkin pahoinpitely; mutta jo selvä vastenmielisyyden tunne tahi "kylmä luonne" voisivat olla riittäviä syitä. Luter oli, kuten tunnettua, sitä mieltä, että ellei toinen puoliso täytä sukupuolitarvetta, on toinen oikeutettu hakemaan korvausta muualta. Tämäkään uudistus ei ole helppo, varsinkaan katolisissa maissa, joissa avio on sakramentti eikä "huoruuskaan"(!) siitä vapautta.

Yleensä on uusi suunta sitä mieltä, että avioton rakkaussuhde, jossa *pysyväinen* intohimo ja taipumus toisiinsa vallitsee, on *siveellisessä* suhteessa korkeammalla asteella kuin avioliitto, josta tämä puuttuu, koska tällainen avioliitto ei ole muuta kuin "laillistettua huoruutta." Mutta useimmiten tämä suunta menee vielä pitemmällekin: se väittää, kuten esim. prof. Forel (Sex. Ethik siv. 20), "että joka miehen ja naisen yhtyminen, joka ei vahingoita toista asianomaista eikä kolmattakaan henkilöä eikä voi siitä mahdollisesti syntyneen lapsen luontoa vahingottaa, on siveellisesti yhden-tekevä eikä siveetöntä". Tämä väite ei suinkaan tarkoita etenkään nuorten, edesvastuuttomien henkilöitten kevytmielisiä yhtymisiä. Sillä ne vahingoittavat etenkin naista ja lasta yhteiskunnallisesti — ainakin toistaiseksi vieläpä monasti sangen tuntuvastikin. Mutta asia muuttuu melkoisesti, kun itsenäinen, kypsytynyt nainen vapaaehtoisesti ottaa tämän edesvastuun kantaakseen. Löytyy jo kaksikin Saksan korkeimman tuomioistuimen ("Reichsgericht" in) päätöstäkin, ettei *itsessään* n. s. "vapaata rakkautta" voi pitää luvattomana eikä rangais-

*) Esitaistelija tällä alalla oli kristillinen suuri runoilija Milton.

tavana. ja yleensä vastustaakin uusi suunta jyrkästi valtion sekaantumista rakkausasioihin, ellei se vahingoita kolmatta henkilöä tahi ellei se koske lasten suojelemista ja terveyshoidon edistämistä sukupuoliseltakin kannalta. Sen takia se kyllä voisi suostua siihen — joka muutamissa paikoin on toteutunutkin —, että ennen avioon menemistä asianomaisilta vaadittaisiin terveydentodistusta ja että eugenistiseltä, rodun parantamisen kannalta vaadittaisiin avion kieltäminen niiltä, jotka eivät voi synnyttää terveitä lapsia. Mutta tietysti ei voi kieltää näiltä sukupuolilyhteyttä jo siitä yksinkertaisesta syystä, että kielto olisi aivan tehoton.

Ja täten nousee kysymys, miten olisivat nämä molemmat asiat yhdistettävät. Uusi suunta (toht. Marcuse, prof. Kopp, toht. Brupbacher, prof. Forel y. m.) vastaa tähän: aivan *vaarattomien* ehkäisykeinojen (kordom, pessar) käyttämisellä, jotka estävät hedelmöittymistä ja samalla yleensä sukupuolitautien levenemistä.

Mutta uusi suunta sallii näiden käyttämistä taloudellisistakin syistä. Se arvelee, ettei voi olla pääasia, että on paljon ihmisiä, vaan että nämä viettävät *ihmisarvoista* elämää, ennen kaikkea siis, että heillä on riittävä toimeentulonsa. Kun *nykyisissä* taloudellisissa, *kapitalistisissa* oloissa suurella köyhällä perheellä ei ole riittävästi ruokaa ja toimeentuloa eikä voi olla puhettaakaan siittämishalun *melkoisesta* rajoittamisesta saarnoilla ja pakkokeinoilla, ei ole muuta jällellä kuin "preveniivikeinojen" käyttäminen. Hyvässä voinnissa oleva työmies on esim. paljon vastustuskykyisempi (m. m. puolueverojen suorittamisella) kuin 10 lapsen isä, tai työläisnainen, jonka koko aika menee tällöisen perheen synnyttämiseen ja hoitoon. Moraalin tulee mukautua taloudellisten olojen mukaan, kun siten *ihmissuku edistyy*. Mutta ne, jotka ennen kaikkea tahtovat paljon sotilaita ja työraatajia, tahi ne, jotka luulevat, että kurjuuden kehittyessä huippuunsa äkillisen vallankumouksen kautta olot yht'äkkiä muuttuvat, eivät pidä näistä keinoista.

Pitemmälle menevät vielä ne uuden suunnan kannattajat, jotka suostuvat sikiönkin hävittämiseen äidin kohdussa. Tämä ei kuitenkaan ole mikään aivan vaaraton keino, ja Zola on, kuten tunnettua, kuvannut sen vaikutuksia romaanissaan "Hedelmällisyys". Kreikkalaisessa ja roomalaisessa oikeudessa oli se luvallinen, keskiaikainen kirkko teki eron aikaisemman ja myöhemmän asteen välillä (40 päivää hedelmöittymisen jälkeen; Thomas Aquinolaisen, suuren oppi-isänsä mukaan), joista edellinen oli rankaisematon, jolloin juuri enimmäkseen sikiön ulosajot tapahtuvat; vasta myöhemmin aikoina on kalanmuotoisenkin sikiön ulosajo tullut rangaistuksen, vieläpä ylen ankaran rangaistuksen alaiseksi.

Mutta jollei sikiön ulosajoa tahdota hyväksyä, vaatii uusi suunta ainakin, että aviottomia äitejä, joitten luku kaikesta huolimatta vain kasvaa, kohdellaan ainakin melkein yhtäläisesti kuin aviollisia, ettei niitä ajetaisi *lasten murhaan*. Ja jos ne ovat lapsenmurhan tehneet, on otettava huomioon, että siittäjä on tähän tavallisesti enimmäkseen syyppä kuin äiti itse (muistettakoon Tolstoj'n "Ylösousemusta") sekä yhteiskunta, joka ei ymmärrä eikä tahdo ymmärtää taloudellisten olojen suurta ja mahtavaa vaikutusta ihmiselämään, puhumattakaan siveellisestä teeskentelystä ja vanhentuneista moraali-käsitteistä. Mutta vielä vähemmän on minkäänlainen ero sallittava aviollisten ja aviottomain lasten välillä, sillä aviottomat lapset eivät voi siihen mitään, että ovat tulleet maailmaan tämmöisissä oloissa. Prof. Forel lausuu: "Jokaisen naisen pitäisi, jos hän on terve ja voimakas, voida olla ylpeä jokaisesta raskauden tilasta. Jos sukupuoliyhteys tunnustettaisiin yhdeksi inhimillisen elämän tärkeimmistä toimista, avomielisesti ja luonnollisesti, niin voitaisiin helposti saada isyydestäkin selko". Ja suuri runoilija G. Hauptman, joka saapi tänä vuonna Nobelinpalkinnon, väittää: "On pantu lapsen syntyminen, joka ei ole miehen kautta pyhitetty, yleisen ja julkisen halveksimisen rikkisateen alle. Tämä hal-

veksiminen on kuitenkin samalla kurjin ja häpeällisin lehti ihmiskunnan historiassa”.

Suurempi vapaus rakkauselämän alalla ja suurempi suvaitsevaisuus rakkausseikkojen arvostelamisessa ovat uuden suunnan mukaan välttämättömästi tarpeen. Se on tarpeen julkisen ja salaisen prostitutsiooninkin suhteen, mikä surkea ilmiö ainakin pääasiassa riippuu kapitalistisesta yhteiskuntajärjestelmästä — sillä yleensä ei nainen *vapaaehtoisesti* myy rakkauttaan *tilapäisesti* *monelle* miehelle perätysten, ellei hän ensin *taloudellisesti* ollut siihen viekoiteltu ja sitten joutunut yhteiskunnan hylkäämäksi. Ja sen takia vaatii uusi suunta etusijassa taloudellisten olojen korjaamista alemmissa kansankeroksissa. Mutta se vaatii myös, että ainakin lasten kasvattajat avomielisesti ja peittelemättä, jos kohta asteettainkin, puhuvat lapsien kanssa sukupuoliasioistakin, jotta nämä eivät joutuisi niitten vaarojen alaisiksi, ei ainakaan liian aikaisin. Mutta muuten, mitä täysikasvuisiin ihmisiin tulee, yhtyy uusi suunta jotenkin yleisesti Henriette Fürthin väitteeseen että jokaisen ihmisen seksuaalipiirin täytyy pysyä loukkaamattomana, vaikka hän ei olisikaan mikään Goethe, George Sand, rouva Curie tai Sonja Kovalevski; jokainen elää omaa elämänsä ja on siitä itse vastuunalainen. Toisen oikeutta hän vaan ei saa loukata.

Sytyke VII (Kuopio) 1912.

MALTHUSIANISMI

Jo kahdeksannentoista vuosisadan loppupuolella herätti väestön luvun suhde käytettävissä oleviin ravintoaineisiin ajattelevien ihmisten huomiota. “Kansantalouden isä”, A. Smith, väitti (1 kirj. 8 luvussa), että jokainen eläinlaji sikiytyy ravintoaineittensa suhteen ja samoin ihmisetkin, ja ravintoaineitten puute hävittää suuren osan syntyneistä sikiöistä. Condorcet, Ranskan valtakumouksen kuuluisa filosofi, esittää jo sen mietteen,